

BOBUR TAVALLUDINING 542 YILLIGI: TARIXIY MEROS VA AHAMIYATI**BEHBUDOVA DILOBAR ABDULLAYEVNA***Romitan tuman 1-son politexnikumining**“Tarix” fani o’qituvchisi*

Annotatsiya: Zahiriddin Muhammad Bobur – buyuk sarkarda, davlat arbobi, shoir va tarixnavis bo‘lib, o‘zining boy adabiy va siyosiy merosi bilan jahon tarixida alohida o‘rin egallaydi. Ushbu maqolada Boburning hayoti, uning Hindistonda asos solgan saltanati, adabiy merosi va bugungi kunda tarixiy ahamiyati yoritiladi.

Аннотация: Захируддин Мухаммад Бабур – великий полководец, государственный деятель, поэт и историк, занимающий особое место в мировой истории своим богатым литературным и политическим наследием. В этой статье рассказывается о жизни Бабур, основанном им королевстве в Индии, его литературном наследии и его историческом значении сегодня.

Abstrakt: Zahiruddin Muhammad Babur is a great general, statesman, poet and historian, who occupies a special place in world history with his rich literary and political heritage. This article covers Babur's life, the kingdom he founded in India, his literary legacy and his historical significance today.

Kirish

2025-yil 14-fevral kuni buyuk shaxs, Bobur tavallud topganiga 542 yil to‘ladi. Bobur nafaqat buyuk davlat arbobi, balki yirik adib va tarixiy shaxs sifatida ham nom qozongan. Uning qoldirgan merosi jahon tamadduni rivojiga katta hissa qo‘shgan. Ushbu maqolada Boburning hayoti, harbiy yurishlari, davlat boshqaruvi va adabiy faoliyati keng yoritiladi.

1. Boburning hayoti va harbiy faoliyati

Bobur 1483-yil 14-fevralda Andijonda tug‘ilgan. U Temuriylar sulolasining vakili bo‘lib, yoshligidan harbiy va siyosiy hayotga kirib kelgan. 1494-yilda otasi Umarshayx Mirzo vafotidan so‘ng, Farg‘ona taxtiga o‘tirgan. Biroq, Movarounnahrda murakkab siyosiy vaziyat tufayli Samarqandni egallash harakatlari muvaffaqiyatsiz kechdi.

Bobur 1504-yilda Qobulni egallab, o‘z davlatiga asos solgan. Uning eng yirik harbiy g‘alabalaridan biri 1526-yilda Panipat jangida sodir bo‘ldi. Ushbu jangda Bobur Hindiston sultonini tor-mor keltirib, Mug‘ullar imperiyasiga asos soldi. Keyinchalik, 1527-yilda Xonva jangida ham g‘alaba qozondi.

2. Davlat boshqaruvi va islohotlari

Bobur Hindistonda kuchli markazlashgan davlat tuzishga intildi. U mamlakatda tartib o‘rnatish, iqtisodiy islohotlar o‘tkazish va harbiy tizimni takomillashtirishga katta e‘tibor qaratdi. Boburning siyosiy islohotlari quyidagilardan iborat edi:

- Yer soliq tizimini tartibga solish.
- Adliya va boshqaruv tizimini isloh qilish.
- Harbiy islohotlarni amalga oshirish.

- Savdo va qishloq xo'jaligini rivojlantirish.

3. Boburning adabiy merosi Bobur adabiyot va tarix sohasida ham katta meros qoldirgan. Uning eng mashhur asari "Boburnoma" bo'lib, unda o'zining hayoti, harbiy yurishlari va tarixiy voqealar haqida batafsil ma'lumotlar bergan. Bu asar nafaqat tarixiy hujjat sifatida, balki o'zbek adabiyoti yodgorligi sifatida ham muhim ahamiyatga ega.

3. Boburning adabiy merosi quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Boburnoma – tarixiy, geografik va autobiografik asar.
- G'azallar va ruboiylar – turkiy va forsiy tillarda yozilgan she'rlar.
- Musiqa va san'atga qiziqish – Bobur san'atni rivojlantirishga ham e'tibor qaratgan.
- Tabiat va bog'dorchilik haqidagi asarlari – Bobur bog'dorchilik bilan ham shug'ullangan va Hindistonda bog'lar barpo qilgan.

4. Boburning bugungi kundagi ahamiyati

Boburning tarixiy va madaniy merosi bugungi kunda ham dolzarb hisoblanadi. Uning qoldirgan davlat boshqaruv tizimi, harbiy strategiyalari va adabiy yodgorliklari ko'plab tarixchilar, yozuvchilar va tadqiqotchilar tomonidan o'rganilmoqda. Bobur tavalludining 542 yilligi munosabati bilan butun dunyoda turli ilmiy anjumanlar, adabiy kechalar va tadbirlar tashkil etilmoqda.

Bobur shaxsiyati faqat o'zbek xalqi uchun emas, balki butun dunyo tarixiy-madaniy merosi uchun ham katta ahamiyatga ega. Uning asos solgan Mug'ullar imperiyasi Hindiston tarixida muhim o'rin egallaydi. Hozirgi kunda Boburning hayoti va merosi O'zbekiston, Hindiston, Afg'oniston va boshqa mamlakatlarda chuqur o'rganilib kelinmoqda.

Xulosa

Bobur – buyuk sarkarda, adib va davlat arbobi sifatida butun dunyoga tanilgan shaxsdir. Uning harbiy yurishlari, davlat boshqaruvi, islohotlari va adabiy faoliyati bugungi kunda ham o'rganilmoqda. Uning tavalludining 542 yilligi munosabati bilan Bobur hayoti va faoliyatini chuqur tadqiq qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Bobur, Zahiriddin Muhammad. "Boburnoma". Toshkent: O'zbekiston Fanlar akademiyasi nashriyoti, 1993.
2. Akimushkin O. F. "Bobur va uning davri". Moskva: Fan, 1989.
3. G'afurov B. "Boburning Hindistonga yurishlari". Toshkent: Ma'naviyat, 2005.
4. Alixonov S. "Temuriylar davri tarixi". Toshkent: Yangi asr avlodi, 2010.
5. Dalrymple W. "The Anarchy: The East India Company, Corporate Violence, and the Pillage of an Empire". Bloomsbury Publishing, 2019.
6. MURODOV, O. (2024). MODEL OF THE TEACHING PROCESS OF INFORMATICS AND INFORMATION TECHNOLOGIES ON THE BASIS OF AN INNOVATIVE

APPROACH, IMPLEMENTATION MECHANISMS. *Medicine, pedagogy and technology: theory and practice*, 2(9), 309-317.

7. Murodov, O. T. R. (2024). INFORMATIKA FANIDAN AMALIY MASHG ‘ULOTLARNI TASHKIL ETISH: TAJRIBALAR VA NATIJALAR. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, 1(2), 115-121.
8. Murodov, O. T. R. (2024). STEAM YONDASHUVI DOIRASIDA INFORMATIKA FANINI O ‘QITISHNING ISTIQBOLLARI. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, 1(2), 59-65.
9. Murodov, O. T. R. (2024). INFORMATIKA DARSLARINI INTERAKTIV METODLAR YORDAMIDA TASHKIL ETISH. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, 1(2), 101-107.
10. Murodov, O. T. R. (2024). INTERNET XAVFSIZLIGI BO ‘YICHA BILIMLARNI O ‘QUVCHILARGA YETKAZISH. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, 1(2), 66-72.
11. Murodov, O. T. R. (2024). ALGORITMLARNI MAKTAB O ‘QUVCHILARIGA O ‘RGATISH: SAMARALI METODIKALAR. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, 1(2), 87-93.
12. Murodov, O. T. R. (2024). ALGORITMLARNI MAKTAB O ‘QUVCHILARIGA O ‘RGATISH: SAMARALI METODIKALAR. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, 1(2), 87-93.
13. Murodov, O. T. R. (2024). INFORMATIKA DARSLARIDA ZAMONAVIY O ‘QUV TEXNOLOGIYALARI VA VOSITALARIDAN FOYDALANISH. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, 1(2), 80-86.
14. Murodov, O. T. R. (2024). RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI O ‘QUV JARAYONIGA INTEGRATSIYA QILISH USULLARI. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, 1(2), 108-114.
15. TO‘RAQULOVICH, M. O. (2025). ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNI TA‘LIMDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI VA UNING ISTIQBOLLARI. *PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(2), 102-106.
16. To‘raqulovich, M. O. (2024). OLIY TA‘LIM MUASSASALARIDA AXBOROT KOMMUNIKASIYA TEXNOLOGIYALARI DARSLARINI TASHKIL ETISHDA ZAMONAVIY USULLARDAN FOYDALANISH. *PEDAGOG*, 7(6), 63-74.
17. Muradov, O. (2024, January). IN TEACHING INFORMATICS AND INFORMATION TECHNOLOGIES REQUIREMENTS. In *Международная конференция академических наук* (Vol. 3, No. 1, pp. 97-102).
18. To‘raqulovich, M. O. (2024). OLIY TA‘LIM MUASSASALARIDA TA‘LIMNING INNOVASION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH. *PEDAGOG*, 7(5), 627-635.
19. Murodov, O. (2024). DEVELOPMENT OF AN AUTOMATED SYSTEM FOR CONTROLLING TEMPERATURE AND HUMIDITY IN PRODUCTION ROOMS. *Development and innovations in science*, 3(1), 84-93.
20. Murodov, O. (2024). TA‘LIM TEXNOLOGIYALARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI. *Science and innovation in the education system*, 3(3), 155-160.